

WEHNER TIBOR

Öt rövid szöveg

ANDERGRAND

még a múltbéli, diktatúrának nevezett szakaszban csinált egy földalatti folyóiratot, amely visszautasított kéziratokat közölt: egy dossziében összegyűjtött kötegni izgalmas, máshol közölhetetlennek minősített (cenzúrázott) írást, és meghirdette a lap legújabb számának megjelenését. (csak a rendszerhű hetilapok és folyóiratok szemétkosarában kurkászok, mondogatta.) négy vagy öt „szám” jelent meg így, de aztán a valódi olvasói érdeklődés teljes hiánya elkedvetlenítette, és felfüggesztette a lap megjelentetését. a titkoszolgálatok természetesen a kezdetektől élénk érdeklődést tanúsítottak szerkesztői tevékenysége iránt (különösen a főszerkesztői titulus idegesítette őket), újabb és újabb pancser kísérleteket tettek a lapszámok megszerzésére és megismerésére, de eleve kudarcra voltak ítélve: fogalmuk sem volt, hogy valójában mit is kell keresniük. ez a szívós kitarás sem lelkesítette túlságosan: ezeknek a tehetségteleneknek inkább nem dolgozom, vonta le a tanulságot főszerkesztői munkálkodása lezárásakor. évtizedekkel később néhány irodalomtörténeti feldolgozás lábjegyzetében hivatkozások jelentek meg, amelyek viszonylag korrekt módon megemlékeztek a földalatti időszak ezen valódinak minősíthető irodalmi fórumáról is, de a lap tartalmáról, szerzőiről egyetlen elemzésben sem tettek említést, mert hát a közreadás idején nem olvasta a számokat senki, és azóta sem jelentkezett olvasó: az elsárgult dossziék az évtizedes papírhegyek alatt lapulva várták, hogy egyszer majd valaki előtt feltárhassák tartalmukat. határozott meggyőződése volt, hogy egy faksimile-kiadással adhattak volna az ismeretlenség homályában lappangó ügynek méltó elégtételt, de ez a megoldási variáció fel sem merült, olcsó szennyirodalom árasztotta el a piacot. (főként a még mindig aktív, kritikai manipulációkkal íróknak minősített, minden rendszerben az élre törő alakok életműkiadásai bosszantották.) néhány évvel később egy irodalmi ügyekben buzgólkodó riporter kérte fel beszélgetésre – egy külvárosi, lepusztult stúdióban, egyetlen, a kereskedelmi tévékből már régen kiszuperált kamera előtt volt a felvétel –, és szóba kerültek munkássága földalatti periódusának történései is. a riporter váratlanul nekiszegte a kérdést: és hogy volt azzal a különös folyóirattal? végül is mi jelent meg abban a lapban? itt az ideje, hogy tisztázzuk a legendákat. valószínűleg a „végül is” és az „itt az ideje” fordulat miatt érezte azt, hogy betelt a pohár: elöntötte a düh, felállt, és egy szó nélkül kísértelt a stúdióból. kilépve az utcára azon tűnődött, milyen kár, hogy sajnos mindez nem élő adásban történt, mert akkor megváltoztathatatlan, korszakos eseményként vonulhatott volna be váratlan, tüntető távozása az irodalom-

történetbe (látott már néhány ilyen jellegű kirohanás-fordulatot az ostoba politikai vitaműsorokat bámulva, amelyeken aztán hetekig csámcsogtak a különböző lapok és csatornák). így viszont egész egyszerűen az ominózus kérdés előtt lekeverik a felvételt, hozzáillesztenek egy riporter bűcsúkkommentárt, és már mehet is a szabványműsor adásba. hirtelen ötlettől vezérelve úgy döntött, hogy egy telefonos bombafenyegetést küld a stúdiónak, de aztán – mobiltelefonját természetesen ilyen jellegű üzenet továbbítására nem használhatta – késő éjszakáig hiába keresgélt, a nyilvános utcai telefonfülkéket már régen megszüntették, leszerelték a városban. fáradtan ballagva hazafelé ismét teljes meglepődéssel igazoltnak vélhette régi feltevését: a rohamtempójú technikai haladás úgy nyit új távlatokat, hogy a régi, jól bevált lehetőségek és megoldási esélyek előtt – tehetetlenségre kárhóztatva – véglegesen bezárja a kaput. hajnaltájt ért haza. a ház előtt, ahol lakott, graffitis suttyók tárgyalták fennhangon éjszakai kalandjaikat, kezükben a fémgolyó jellegzetes csörgésével kísérvé rázogatták kiürült festékes flakonjaikat. milyen ócska jelkép, mindig ez a vége, gondolta, miközben behúzta maga mögött a rozsdás lépcsőházajtót.

TUDOTT DOLGOK

unottan kapcsolgatott a különböző, főként harsány reklámokat, jobb esetben előzetes programajánlatokat közvetítő televíziós csatornák között, mígnem egyszer csak egy élő adásban sugárzott beszélgetésre bukkant. a félközepesen ismert író nyilatkozott. éppen azt magyarázgatta, hogy az új könyvét csak azért írta meg, mert megtudta a történetet, amely kellőképpen megrázta a személyes érintettség okán. és elmondta azt is, hogy a történet megrendítő volta ellenére sokkal jobb, hogy megtudta, mintha nem tudta volna meg. a riporter itt sem kérdezett közbe – az író meggyőződve zsenialitásáról újabb, kacifántos, ellentmondásokkal terhes történet elbeszélésbe kezdett –, pedig súlyos kérdésként merülhetett volna fel, hogy ugyan milyen alapon nyilvánít valaki határozott véleményt arról, amit nem tudott volna. amit nem tud valaki, az maga a tudatlanság állapota, a semmi, a nemlétező, amely nem teremti meg a lehetőségét az ítélkezésnek, merthogy a semmi állapotában nincs választási lehetőség, alternatíva. a nemtudás a boldogság kivételes állapota, a lebegés az éteri szépségekben, vagyis nem lehet rosszabb, mint a tudás katasztrófája, sőt. ha nem tudtam volna – ezt a kifejezést ismételte, miközben a televíziós csatorna telefonszámát hívta, de persze itt is csak egy várakoztató automata telefonhang fogadta, majd beethoven IX. szimfóniája jazz-átiratának végtelenített dallamai csendültek fel. másfél óra után feladta a kontaktusteremtési kísérletet – a tévében a beszélgetés már régen véget ért, és valamilyen gagyi revüfilmet ismételtek –, így hirtelen ötlettől vezéreltetve a félközepes író telefonszámát kereste meg egy régi előfizetői névjegyzékben: ennyi idő alatt már biztos hazaérkezett. amikor hívása kicsengett, már nyelven volt a kérdés: mit írnál te arról barátom, amit nem tudsz, de a vonal végén egy éjszaka is nyitva tartó kutyakozmetika-szalon jelentkezett, ahol arról tájékoztatták, hogy sajnos az író momentán nincs bent, hívja majd egy későbbi időpontban. mélységesen felháborította, hogy nem ajánlották fel, hogy majd visszahívják.

MEREVEDÉSEK (PUBERTÁNS)

bűntudattal idézte fel kamasz- és ifjúkorának gyakran megismétlődő buli-élményét: a lassú, simulás számoknál, amikor a csaj hozzátapadt, azonnal elfogta a gerjedelem, fallosza megkeményedett és felágaskodott. egy-egy hanyag mozdulattal, kezét zsebébe süllyesztve hiába próbálta beállítani, hogy valamiképp elsimuljon a két test szorításában, ezzel csak fokozta a bajt: úgy érezte, dákója egyre keményebb és nagyobb lesz. (különösen felfokozott érzelmi állapotba került, amikor szakadt zsebű nadrágjában bulizott, és forró hímtagjának markolászására kényszerült.) megfigyelte, hogy még a csúnya lányok esetében is működött a dolog. ezekben a kínos szituációkban nem is a nemi vágyainak kielégítése vagy kielégítetlensége, hanem inkább az foglalkoztatta, hogy partnere vajon hogy fogadja ezt a jelenséget (történet): meglegeződéssel tölti el, vagy idegenkedve tiltakozik ellene, esetleg olyannyira irritálja, hogy karjainak erős szorítása ellenére szeretne inkább kihátrálni a helyzetből. sohasem merte azonban senkinek nyíltan nekiszegezni a kérdést: jó, rossz vagy különösebben semmit sem jelent, hogy testéhez ágaskodó farkam simul? vagy talán alapesetben, ellenkezőleg, az lenne különös számára, ha nem ágaskodna? aztán amikor véget ért a zene, gyorsan leült, lecsillapodott és elernyed, és a gyors számoknál már nem volt semmi probléma. egy idő után ezzel a tisztázatlan jelenséggel magyarázta, hogy az eget verő bulikban mindig több a gyors szám, mint a lassú. a gyakran visszatérő, kellemetlen élmény hatására úgy döntött, hogy megelőzni próbálván a problémát az ökolívók által alkalmazott védőfelszerelést, a kemény műanyagból készült mélyütésvédőt (ágyékvédőt) fogja rendszeresíteni, amely okoz ugyan némi kellemetlenséget merevedés esetén, de kívülről észlelhetetlenné teszi a történéseket. (két darabot számláztatott, mert akciós áruként kínálták. és ha már ott volt, vásárolt egy fog- és egy thai sípcsontvédőt is.) hazafelé ihletetlen ismételtette a korábban nem hallott megnevezést, amelyet a csomagolás márkajelzésében is feltüntettek: szuszpenzor, és bár az ismeretében alkalmazott ábrákon kizárólag ernyedő hímtaggal ábrázolták alkalmazását, illetve testre illesztését, hazaérve rögtön merevedett helyzetben is ki szeretne volna próbálni. kedvenc zenekarának lassú, andalgó számait hallgatta maximális hangerőn, de csak nem kapott ihletet. a hétvégi buliba így kissé indiszponáltan érkezett, és hogy teljesen megbiztosítsa magát, a fogvédőre is ráharapott, a thai sípcsontvédőt is felcsatolta, a tartalék bordó szuszpenzort meg felszerelte az orrára. nem volt túlságosan megnyerő látvány. korántsem okozott semmi kielégülést, hogy senki sem tett rá megalázó vagy akadékoskodó megjegyzést.

(ANYAGCSERE-ÜGYEK)

ha reggel utazott el valahonnan valahová - és az utazás izgalma miatt anyagcseréjével gond támadt (s ez meglehetősen gyakran előfordult) -, mindig megmagyarázhatatlan zavart érzett, hogy salakját majd nem megfelelő, idegen, keletkezésétől távoli helyen kell kiürítenie. mintha a múltja megelőzné teste jelenét. ez a feszültség aztán az út során végig elkísérte; az idegen környezetbe ágyazódó salak problematikája, pontosabban illetéktelensége meghatározta időzésének minden pillanatát. mintha betolakodott volna valahová, ahová nem hívta senki, vagy a körülrajongott vendég szerepében tetszelegne ott, ahol egyáltalán nem várták. a rövidebb utak alkalmával persze maradt némi esély, hogy esetleg sikerül mégiscsak

hazavinnie az eredetileg is otthonról származót, de ilyen esetben viszont utazása minden percében erre a kérdésre koncentrált, szinte fel sem fogta, hol van éppen, és így maga az utazás vált értelmetlenné. több napos út során meg, miután túlesett valamiképpen a krízisen - ilyenkor súlyos büntudat gyötörte -, máris az újabb probléma kötötte le figyelmét: lehet, hogy az itteni salakot meg hazavinni kényszerül majd? ezért az utazásokkal nem terhelt, nyugodtabb periódusokban élénken foglalkoztatta egy olyan, légmentesen záródó kapszula konstruálásának és alkalmazásának terve, amellyel az észrevétlen és szennyezésmentes szállítási lehetőséget megteremtve kiküszöbölte volna ezt a lelkiismeretét nyomasztó, életét megkeserítő tényezőt. ekkor még nem számolt az egyre keményebb repülőtéri és pályaudvari korlátozásokkal és pogyászellenőrzésekkel, de váratlan életbe léptetésük miatt a kapszula-idea elvetésére kényszerült. különösen érzékenyen érintette mindez azért is, mert a repülőgépen aztán, az akár több mint tízórás utazás során a gátlások teljesen lebénították, egzszersmind pokollá tették a megérkezés pillanatait. el-elszunyókálva a szűk ülésen nem tudott szabadulni az újra meg újra visszatérő álomképtől: egy sivár hotelszoba matracán saját ürülékében fetreng. felhagyott hát a repülőutakkal, és az egyetlen logikusnak tűnő megoldást választva vonatra ült. alighogy kigördült a szerelvény a főpályaudvarról, bezárkózott a vécéfülkébe, és az út menetrendben jelölt végéig, a kalauz többszöri, fenyegető dörömbölése ellenére sem nyitott ajtót. a célállomáson - ahová persze csak jókora késéssel futott be a vonat - egész fogadóküldöttség várta, amikor szélesre tárva az ajtót kilépett a vécéből, de miután felmutatta szabályos és érvényes menetjegyét, nem találtak fogást rajta. a küldöttség tagjai - a kalauz, az ellenőr és a vasúti rendész - tüzetesen átvizsgálta a fülkét, arra számítva, hogy végre elkapnak egy ravasz csempészt, de nem találtak semmit. csalódottan, káromkodva visszavonultak. ő már ekkor, a pénztárcsarnokban tanulmányozta az induló vonatok menetrendjét - időközben meggyőződésé érelte a felismerését, hogy nem szabad sehova sem megérkezni, és akkor az elindulással sem lesz baj - , és újabb felhőtlen utazás-élmények beteljesülésében reménykedett.

A KÉNYSZERES

súlyos beidegződés volt: minden kézfogás után rohant a mosdóba, alaposan kezét mosott. ezt a kényszert nem tudta, de nem is akarta leküzdeni: a higiénia, az egészségre hivatkozott. az egyik alkalommal aztán az az ember állt mellette a mosdóban, akivel az imént fogott kezét az előcsarnokban. kissé előrehajolva álltak a mosdókáva előtt és szisztematikusan mosták a kezüket. nem fordultak egymás felé - jól kifürkészheték egymást a tükörben -, és nem szóltak egy szót sem. még fel tudta idézni magában a kézfogását. nem volt a keze sem izzadt, sem túl száraz, viszonylag rendesen ápoltak voltak az ujjai, de kissé hűvös volt a tenyere. egyébként mintha az egész megjelenésében lett volna valami hüllőszerű. talán ezért is vélte undorítósnak a viselkedését, és arra gondolt, hogy bemos neki egyet, aztán elhúz innen, de aztán felmérte, hogy valószínűleg provokációról van szó, csak megjátssza a tisztaságmániást, és ezzel akarja kikészíteni. isten óvjon a provokátoroktól, akik olyan átéléssel alakítják szerepeiket, hogy egy bizonyos ponton azzá válnak, akit megszemélyesítenek. ez a tényező a legveszélyesebb, mert sohasem tudhatod, hogy átlépte-e már azt a bizonyos pontot vagy még nem. a papírtöröltő a sarokba hajítva indulni készült, hogy megelőzze és ezzel megzavarja, de ő ekkor már az ajtó felé közelített, és oly jellemző módon - felfelé emelt kezét maga

előtt tartva - a könyökével nyomta le a kilincset. utánaeredt, és amikor a folyosón már-már utolérte és indulatosan rákiáltott - hé! -, ő megállt, lassan, kimérten visszafordult (kezét még mindig maga előtt, felemelve tartotta), és tenyerével megpaskolgatta az arcát azt dűnnyögve: na jól van, na jól van. szeretne volna egyszeriben mocskosnak érezni magát, de pontosan rögződött tudatában, hogy az arcát érintő kéz tiszta. tehetetlen düh szállta meg, gyors elhatározással átvágott az előcsarnokon, áthaladt a forgóajtón és megállt az épülethez vezető lépcsősor felső fokán. felnézett az égre. furcsán esett az eső - valami van a levegőben, gondolta önironikusan, mert gyűlölte a közhelyszerű szólásokat -, és nem mert egyetlen lépést sem megtenni, mert azt érezte, hogy minden egyes esőcsepp alá egy zománczott lavort helyezett valaki. az épület előtt megnyíló tér zsúfolva volt szorosan egymás mellett sorakozó, piszkos esővízzel félig telt lavórral, és közöttük sehoh